

Yayıncılığın Geleceği Tanısal ve Girişimsel Radyoloji Dergisi

Hakan ÖZDEMİR

Bilimsel bilginin aktarılmasında önemli bir yöntem olan tıp dergiciliğinde son yıllarda klasik bilimsel yayıncılık anlayışına ek olarak elektronik tıp dergiciliği de önem kazanmıştır ve belki de daha önemli konuma gelmiştir. Elektronik tıp dergilerinin; zamandan kazanım, basım ve dağıtım maliyetlerinin azaltılması, hızlı ve kolay erişebilirliğin sağlanması, istatistiksel geribildirimlerin elde edilmesi gibi pek çok önemli avantajları bulunmaktadır. Bu avantajlarının yanı sıra bilgisayar teknolojisine gereksinim göstermesi, elektronik haberleşme gereksiniminin varlığı ve basılı dergiler ile karşılaştırıldığı zaman okunmasındaki güçlük elektronik dergiciliğin önemli dezavantajları arasındadır.

1994 yılında yayın hayatına başlayan Tanısal ve Girişimsel Radyoloji dergisi, on yıl gibi kısa bir sürede önemli aşamalar gerçekleştirmiş ve 2003 yılında Index Medicus'da indekslenen dergiler arasına girerek büyük hedeflerinden birini ulaştırmıştır. 2000 yılı Eylül sayısından itibaren okuyucularımız dergimizin elektronik formatına ulaşabilmekte, istedikleri yayınları internet ortamında inceleyebilmektedirler. Elektronik dergiciliğin önemli bir aşaması olarak gördüğümüz çevrimiçi("online") yayın gönderme çalışmalarına 2003 yılı başında başlayan dergimiz 2003 yılı ortalarından itibaren bilimsel çalışmaları çevrimiçi olarak da kabul etmeye başlamıştır. 15 Haziran 2003 ile 31 Aralık 2003 tarihleri arasında dergimize gönderilen çalışmalardan 162 tanesi klasik posta yolu ile gelirken, 26 tanesi çevrimiçi olarak gönderilmişti. 2004 yılı başından günümüze kadar olan yayın gönderme yöntemlerini incelediğimiz zaman ise çevrimiçi yayıncılığın önem kazandığını görmekteyiz (12 çalışma klasik posta yolu ile, 55 çalışma çevrimiçi olarak gönderilmiştir). Bu kısa süre içerisinde çevrimiçi yayın gönderme yönteminin gösterdiği başarı dikkat çekicidir. Yazarlarımız bu yöntemle gün geçtikçe alışmakta ve olumlu veya olumsuz geribildirimleri ile bizlere yol göstermektedirler. 2005 yılı başından itibaren sadece çevrimiçi yayın gönderme yöntemini uygulamak dergimizin önemli hedefleri arasında yer almaktadır.

Prof. Dr.Hakan ÖZDEMİR

Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Radyoloji Anabilim Dalı - ANKARA

Elektronik dergiciliğin bizlere sağladığı bazı önemli avantajları sizlerle paylaşmak istiyorum:

1. Makale yazım aşaması dergimizin internet ortamındaki sayfalarından yapıldığı zaman, makalenin dergimizin yazım kurallarına uygun olması konusunda yazarların yönlendirilebilmeleri mümkün olmaktadır. Böylece dergiye gönderilen bir makale derginin yayına hazırlanma grubuna ulaşmadan önce denetimden geçmiş olmaktadır. Yönlendirici ara yüzeyler ve geribildirimler sayesinde makale dergimizin yazım kurallarına göre kısa sürede ve hata yapılmasına izin verilmeden hazırlanabilmekte, makalenin biçimsel özellikleri için harcanan zaman, yazar için olduğu kadar sekreter, editör ve danışmanlar için de en aza indirilmektedir. Bu yöntem sayesinde çalışmalar yazım kurallarına uyumsuzluk nedeniyle yazara geri gönderilmemekte ve bu sorunlar nedeniyle oluşan zaman kayıpları en aza indirilmiş olmaktadır.

Sisteme bir makale gönderen yazar için yazılımın aşamalarını izlemek ve yazılımın istediği boşlukları doldurmak yeterli olmaktadır. Bir yazar sisteme makale gönderme sürecinin herhangi bir aşamasında makale gönderimini çeşitli nedenlerle yarım bırakabilir. Daha sonra kendi sayfasında görüntülenen gönderilmesi tamamlanmamış makalesini yeniden aktive ederek makale gönderme sürecine kaldığı yerden devam edebilmektedir.

2. Yazarlar dergimizin internet sayfasından makalelerinin değerlendirilmesinin hangi aşamasında olduğunu takip edebilmekte ve değerlendirmenin aşamaları konusunda elektronik ortam aracılığı ile kendilerine bilgi ulaştırılmaktadır. Klasik dergicilik yönteminde dergiye yolladıkları yazıların değerlendirme süreçleri hakkında bilgi sahibi olamayan yazarlar elektronik dergicilik sayesinde kendilerini psikolojik olarak da daha rahat ve güvenli hissetmektedirler

3. Çalışmaların dergiye ulaşmasında olduğu kadar editöryel işlem sürecinde de önemli zaman kazanımı sağlanmaktadır. Makalenin dergimizin yazım kurallarına uygunluğunun yayına hazırlama grubu tarafından incelenmesi ve ilgili alan editörü-ne iletilmesi, editörün kendisine yönlendirilen makaleyi, ön değerlendirilmeden geçirerek uygun danışmanlara yönlendirmesi, değerlendirmesi tamamlanan makalelerin danışman raporlarının yeniden editör sayfalarına dönmesi, editör tarafından danışman raporlarının değerlendirilmesi, son kararın verilmesi, başta baş editör olmak üzere editörler kurulunun fikrinin alınması ve yazara iletilebilecek geribildirimlerin tümü internet üzerinden gerçekleştirilebilmektedir. Klasik posta yoluyla gönderilen bir çalışmanın değerlendirme süresi en az 3-4 aylık bir süreyi almaktayken, elektronik dergicilik yoluyla

bu süre bir haftaya kadar indirile-bilmekte ve zamanı uzatan faktörler-den, insan faktörü dışındaki tüm basa-maklar ortadan kaldırılabilmektedir.

4. Yazıların kabul ve değerlendirme süreçleri-nin tamamında yazar, yayına hazırlama grubu, baş editör, editörler kurulu ve danışmanlar arasında elektronik ortamda hızlı bir iletişim ortamı sağlanabilmektedir. Otomatik olarak devreye giren elektronik mesajlar aracılığı ile bu süreçte yer alan tüm kişiler anında bilgilendirilmektedir. Örneğin, sistemimize yeni gönderilen bir makale konusunda yayına hazırlama grubu, yayına hazırlama grubu tarafından değerlendirilmesi tamamlanmış bir makale konusunda editörler kurulu veya editörler kurulu tarafından danışmana gönderilen bir makale konusunda seçilmiş danışman veya danışmanlar anında uyarılmakta ve bilgilendirilmektedir. Tüm bu süreçler konusunda yazarlar da bilgi sahibi olmaktadır. Bir makaleyi değerlendirmek üzere davet edilen danışman 48 saat içerisinde bu değerlendirmeyi yapıp yapamayacağını bildirmekte, eğer olumlu cevap verirse, maksimum değerlendirme süresinin dört hafta olduğu konusunda uyarılmaktadır. Değerlendirme süresinin sonuna doğru otomatik elektronik mesajlar ile değerlendirme süresinin bitmekte olduğu kendisine hatırlatılmakta ve en kısa sürede değerlendirmesini göndermesi istenmektedir.
5. Elektronik dergiciliğin önemli avantajlarından biri de istatistiksel bilgi bazında önemli verilere kolayca ulaşılabilirlik. Editörler kurulu tüm yazar ve danışmanlar hakkında detaylı istatistiklere ulaşabilmektedir. Bir yazarın kaç makale gönderdiği, bu makalelerden kaçının kabul edildiği ya da kaçından revizyon istendiği, gönderilen makale sayısına oranlarıyla birlikte görüntülenebilmektedir. Aynı şekilde danışmanlar hakkında da detaylı bilgilere ulaşmak olanaklıdır. Bir danışmanın makale değerlendirme sürecindeki performansı, bir makale hakkında verdiği kararın genel kararlar içindeki oranı gibi pek çok bilgiye ulaşılabilirlik.
6. Dergimize bir yıl içinde kaç makale gönderildiği, bunlardan kaçının kabul edildiği, gönderilen makalelerin türlerinin neler olduğu, kabul edilen makale türlerinin diğer makale türlerine oranı, makale gönderiminin hangi dönemlerde artış yada düşüş gösterdiği gibi pek çok bilgiye ulaşmak mümkün olmaktadır.
7. Elektronik dergicilik danışmanlarımız için de önemli bilgiler sağlamaktadır. Bir yıl içerisinde kaç makale değerlendirdiklerini ve her bir makaleyi değerlendirme sürelerini kolayca izleyebilmektedirler. Değerlendirdikleri makalelerden kaçını kabul ettiklerini, kaçını reddettiklerini ve kaçından revizyon istediklerini görerek bunlarla ilgili olarak kendi çalışma süreçleri konusunda geribildirim alabilmektedirler.

Yazar, yayına hazırlama grubu, edi-törler kurulu ve danışman arasında ke-sintisiz iletişim platformu oluşturan elektronik dergicilik klasik bilimsel yayıncılık anlayışına ek olarak Tanısal ve Girişimsel Radyoloji dergisinin bilimsel düzeyini daha üst seviyelere taşıyacağı düşüncesindeyim.

Kaynaklar

- 1- ULAKBİM web:<http://www.ulakbim.gov.tr>
- 2- Özyurt S: *Elektronikleşme, In:Sağlık Bilimlerinde Süreli Yayıncılık, Yılmaz O (Ed), Tübitak matbaası.Ankara 2003. s:155-165.*